

YARGITAY'IN REKABET YASAĞINDA GÖREVLİ MAHKEME KONUSUNDA VERDİĞİ BİR KARAR ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Doç. Dr. Hacı KARA¹

Öz

Hakkı ihlal edilen ya da edilme riski ile karşı karşıya kalan kişi, bu hakkını almak için devlet mahkemelerine başvurmak zorundadır. Bu kişi, istemde bulunur ve dava sürecini başlatırken öncelikli olarak yargı sisteminde bulunan mahkemelerden hangisine başvuracağını belirlemek zorundadır. Bu belirleme, özel hukukta göreve ilişkin kurallara göre yapılır. Çünkü görev, uyuşmazlığın bir yerdeki hukuk mahkemelerinden hangisi tarafından inceleneceğini ifade eden bir kavramdır. Kural olarak göreve ilişkin kurallar kamu düzenindedir.

Görev kuralları emredici olduğundan, yorum veya kıyas yolu ile genişletilmeleri ya da değiştirilmeleri mümkün değildir. Mahkemelerin görevli olması ise dava şartlarından. Bu nedenle, mahkeme, davanın her safhasında görevli olup olmadığını kendiliğinden (re'sen) inceler ve görevsiz olduğu kanısına varırsa kendiliğinden görevsizlik kararı verir (HMK m. 115/1). Taraflar aralarında yapacakları sözleşme ile görevli mahkeme tayin edemezler ve uyuşmazlığın başka bir mahkemede görülmesini sağlayamazlar. Taraflarca yapılan bu yöndeki bir sözleşme, emredici hükme ve kamu düzenine aykırı olduğundan, Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre butlan müeyyidesine tabi olur.

Yargıtay vermiş olduğu yerleşik kararlarında, iş sözleşmesinin sona ermesinden sonrası için yapılan rekabet yasağı sözleşmelerinden kaynaklanan ihtilaflara bakmakla görevli mahkemenin Asliye Ticaret Mahkemeleri olduğuna karar vermiştir. Ancak Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin T. 01.06.2021, E. 2021/3076 ve K. 2021/9789 sayılı kararı ile, yerleşik içtihatlardan dönmüş ve bu kez iş sözleşmesine eklenen rekabet yasağı davalarından kaynaklanan tazminat ve taraflarca kararlaştırılan cezai şartın tahsiline dair davalara bakmakla görevli mahkemelerin, İş Mahkemeleri olduğuna karar vermiştir.

İş bu çalışmada içtihat değişikliğine neden olan kararın ve gerekçesinin yerinde olup olmadığı değerlendirilecektir. Çalışma rekabet yasağında görevli mahkemenin neresi olması gerektiği hakkında olup başkaca konulara değinilmeyecektir.

¹ İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, ORCID: 0000-0002-8255-6277, hagi.kara@medeniyet.edu.tr

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 27.08.2021

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 14.09.2021

Bu makaleye atıf için; KARA Hacı, "Yargıtay'ın Rekabet Yasağında Görevli Mahkeme Konusunda Verdiği Bir Karar Üzerine Değerlendirme", **İMİHD**, C. VI, S. 11, 2021, s. 45-60.

Anahtar kelimeler: *Yargıtay İçtihat Değişikliği, İş Sözleşmesi, Rekabet Yasağı Sözleşmesi, Görevli Mahkemenin Belirlenmesi, Ticari Davalar.*

EVALUATION ON A DECISION OF THE SUPREME COURT AT THE PROHIBITION OF COMPETITION

The person whose right has been violated or who is at risk of being violated has to apply to the state courts to obtain this right. This person makes a request and has to determine which of the courts in the judicial system to apply first while initiating the litigation process. This determination is made in accordance with the rules regarding the duty in private law. Because duty is a concept that expresses which of the civil courts in a place will examine the dispute. As a rule, the rules of duty are of public order.

Since the rules of duty are imperative, they cannot be extended or changed by interpretation or comparison. Being in charge of the courts is one of the conditions of the case. For this reason, the court automatically (ex-officio) examines whether it is in charge at every stage of the case, and if it deems that it is without jurisdiction, it automatically decides on non-jurisdiction (CCP art. 115/1). The parties cannot appoint a court in charge with the agreement they will make between them and they cannot ensure that the dispute is heard in another court. Since such an agreement made by the parties is contrary to the mandatory provision and public order, it is subject to a nullity sanction pursuant to the provisions of the Turkish Code of Obligations.

In its settled decisions, the Court of Cassation decided that the court in charge of dealing with disputes arising from non-compete agreements made after the termination of the employment contract is the Commercial Courts of First Instance. However, with the decision of the 9th Civil Chamber of the Supreme Court of Appeals numbered; T. 01.06.2021, E. 2021/3076 and K. 2021/9789, the settled lawsuits were reversed and this time, regarding the compensation arising from the non-competition lawsuits added to the employment contract, and the collection of the penal clause decided by the parties, which the courts in charge of hearing the cases were the Labour Courts.

In this study, it will be evaluated whether the decision that caused the change in case law and its justification are appropriate. The study is about where the court in charge of non-competition should be, and other issues will not be mentioned.

Keywords: *Supreme Court Case Law Change, Labour Contract, Non-Compete Agreement, Determination of the Competent Court, Commercial Litigation.*

GİRİŞ

Hakkı ihlal edilen veya edilme riski ile karşı karşıya kalan kişinin kendi hakkını kendisinin (ihkak-ı hak yasağı) alması yasaklanmıştır. Böyle bir kişinin hakkının alınması ise Devlet yargı organlarına aittir. Bu kişi, bu talepte bulunurken yahut

dava sürecini başlatırken öncelikli olarak adli sistemde yer alan mahkemelerden hangisine başvuracağını belirlemek zorundadır. Bu tespit, özel hukukta göreve ilişkin usul kuralların düzenlendiği Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) doğrultusunda yapılır.

Kural olarak göreve dair kurallar kamu düzenindedir (HMK. m. 1, 2. Cümle)². Bu nedenle görev kuralları emredici nitelikte düzenlenmiştir³, yorum veya kıyas yolu ile genişletilmeleri ya da değiştirilmeleri mümkün değildir⁴. Görev, uyuşmazlığın bir yerdeki hukuk mahkemelerinden hangisi tarafından inceleneceğini ifade eden bir kavramdır. Mahkemelerin görevli olması ise dava şartlarından (HMK. m. 114, 1. cümle). Bu nedenle, mahkeme, davanın her safhasında görevli olup olmadığını kendiliğinden (resen) inceler ve görevsiz olduğu kanısına varırsa kendiliğinden görevsizlik kararı verir (HMK m. 115/1).

Taraflar aralarında yapacakları sözleşme ile görevli mahkemeyi belirleyemezler ve bu şekilde uyuşmazlığın başka bir mahkemede görülmesini sağlayamazlar. Taraflarca yapılan bu yöndeki bir sözleşme, emredici hükme ve kamu düzenine aykırı olduğundan, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) 27'nci madde doğrultusunda kesin hükümsüzlük yaptırımına tabidir⁵.

I. YARGITAY KARARI

Menfi Tespit istemi ile İstanbul 24. İş Mahkemesi'nde açılan dava üzerine yerel mahkeme T. 19.11.2019, E. 2019/215 ve K. 2019/632 sayılı kararı vermiştir. Yerel mahkeme kararı İstanbul BAM 29. HD'de istinaf edilmiş ve istinaf mahkemesince T. 12.11.2020, E. 2020/1294 ve K. 2020/1473 sayılı karar verilmiştir. Karar Yarg. 9. HD'ne temyiz edilmiş, Yüksek Mahkeme temyiz üzerine, T. 01.06.2021, E. 2021/3076 ve K. 2021/9789 sayılı kararını vermiştir⁶.

Anılan karara göre: Dava, rekabet yasağının ihlalinden doğduğu ileri sürülen cezai şart alacaklarının tahsili istemine ilişkin olup, öncelikle dikkate alınması gereken husus uyuşmazlığın 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ve bu bağlamda iş mahkemesinin görevli olup olmadığı

² ÜSTÜNDAĞ, Saim, **Medeni Yargılama Hukuku**, 7. Basım, Beta Yayınları, İstanbul 2000, s. 2; KURU, Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C. I, 6. Basım, Yetkin Yayınları, İstanbul 2000, s. 36; KURU, Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C. I, B. 6, Demir-Demir Yayınları, İstanbul 2001, s. 51.

³ TANRIVER, Süha, **Medeni Usul Hukuku**, C. I, 2. Basım, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s. 94.

⁴ PEKCANİTEZ, Hakan/KORKMAZ TAŞ Hülya/ÖZEKES Muhammet/AKKAN, Mine, **Medeni Usul Hukuku**, C. I, B. 15, Onikilevha Yayınevi, İstanbul 2017, s. 240; YILMAZ, Ejder, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, 4. Basım, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s. 41.

⁵ MUTLAY, Faruk Barış/IŞIK, Melih, "7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu Uyarınca Görev", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2019, S. 68 (3), s. 567, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/896146>, Erişim tarihi: 15.08.2021.

⁶ Yarg. 9. Hukuk Dairesi'nin T. 01.06.2021, E. 2021/3076 ve K. 2021/9789 sayılı yayımlanmamış kararı.

noktasında toplanmaktadır. Yüksek Mahkeme'nin kararına göre; “Gerek mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (eTTK), gerekse 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK), Türk Borçlar Kanunu (TBK)'nun rekabet yasağına ilişkin hükümlerinde öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava olduğu belirtilmiş ise de, TTK'nın 5. maddesinde yer alan: “*Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir*” hükmü, bu konuda ayrı bir düzenleme bulunup bulunmadığının göz önünde bulundurulmasını gerektirmektedir. İşçinin haklarının adalet mercilerinde çabuk, kolay ve ucuz bir surette alınmasını temin etmek amacıyla özel İş Mahkemeleri Kanunu (İMK) çıkarılmıştır. Ayrı bir iş yargılaması ve bu yargılamayı uygulayan özel mahkemelerin kuruluşu, esasen iş hukukunun işçiyi koruma hukuki niteliğinden kaynaklanmaktadır. 7036 sayılı İMK'nın 5. maddesi, “*a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22.05.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu (İK)'na veya 11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı TBK'nın İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına, b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kürtününün taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara, c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar.*” şeklinde düzenlenmiştir.

Şu halde, İMK ile işçi ve işveren arasında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden doğan uyuşmazlıkları çözüme görevinin iş mahkemesine verilmiş olması, TTK'nın 5. maddesinde yer alan “**aksine hüküm bulunmadıkça**” ibaresinin karşılığıdır. Başka bir anlatımla, İMK'nın 5. maddesi, TTK'nın 4. maddesinde belirtilen ticari davalara bakma görevinin ticaret mahkemelerine ait olduğunu belirten 5. maddedeki “aksine hükmü” öngören bir düzenlemedir. Benzer bir durum, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)'nun 76. maddesinde 03.03.2001 tarih ve 4630 sayılı Kanunun 30. maddesi ile yapılan değişikliğin sonucu olarak kurulan Fikri ve Sınai Haklar Mahkemeleri için söz konusudur. TTK'nın maddesinde fikri mülkiyet hukukuna dair mevzuatta öngörülen hususlardan doğan davalar da ticari dava sayılmasına rağmen 5846 sayılı Kanun uyarınca kuru Fikri ve Sınai Haklar Mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin düzenlemenin TTK'nın 5. maddesinde belirtilen aksine hükmü karşıladığı kabul edilmektedir. Aksi halde tüm fikri haklara ilişkin uyuşmazlıklarda ticaret mahkemelerinin görevli olması gibi bir durum ortaya çıkmaktadır.

Rekabet yasağına ilişkin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 444-447.maddeleri hizmet sözleşmesine ilişkin hükümler içinde düzenlenmiştir. Her iki konumda da rekabet yasağına ilişkin sözleşmenin kurulması ve sınırlan özellikle işçinin konulması ilkesi dikkate alınarak düzenlenmiştir. Gerçekten,

işçinin çalışma hakkı, rekabet yasağına ilişkin sözleşmelerin yer, süre ve konu itibarıyla sınırlandırılması gerekmektedir. İşçi ile işveren arasında sözleşmenin sona ermesinden sonraki dönem için rekabet yasağına ilişkin bir anlaşma olmadıkça, TBK'daki hükümler tek başına işverene talep hakkı vermez. Başka bir anlatımla, taraflarca rekabet yasağı konusunda anlaşma yapılmışsa işveren, sözleşmeye aykırı davranıldığını ileri sürerek cezai şart ya da tazminat talebinde bulunabilecektir. Bu nedenle, burada borcun kaynağı kanun değil, iş sözleşmesidir.

İş sözleşmesi devam ederken işçinin sadakat borcu gereği zaten rekabet yasağı bulunduğundan bu konuda ayrı bir anlaşmanın varlığına gerek yoktur. Rekabet yasağının ihlali halinde işveren, iş sözleşmesine aykırı davranıştan ötürü sözleşmeyi haklı nedenle feshedebileceği gibi, varsa zararının tazminini de isteyebilecektir. TBK'nın rekabet yasağının sona ermesini düzenleyen 447. maddesinde iş sözleşmesinin işveren tarafından haksız olarak ya da işçi tarafından haklı nedenle feshedilmiş olması halinde rekabet yasağının sona ereceği düzenlenmiş olup, haklı fesih müessesesinin iş hukuku ilkeleri çerçevesinde ticaret mahkemesince değerlendirilmesinin güçlüğü ortadadır.

Uyuşmazlığın kaynağı iş sözleşmesi olduğundan TBK'nın 444 ve devamı maddelerine dayalı olarak İK kapsamında işçi sayılan kişinin, rekabet yasağı sözleşmesinin ihlali nedeniyle açılan cezai şartın tahsiline ilişkin davalarda iş mahkemeleri görevlidir. Dairemizin önceki kararlarında işçinin iş sözleşmesi sona erdikten sonrası dönem bakımından rekabet yasağına ilişkin olarak cezai şart ve tazminat davaları bakımından ticari dava olduğu belirtilmiş ise de; konunun yeniden değerlendirilmesi gerektiği anlaşılınca, yukarıda belirtilen açıklamalar uyarınca görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğu belirlendiğinden bu karardan dönülmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Somut olayda davacı işveren ile davalı işçi arasında rekabet yasağına ilişkin düzenlenmiş olan sözleşme maddesi uyarınca tarafların talep edebilecekleri cezai şart ve tazminata ilişkin davaların görülme yeri iş mahkemeleri olduğundan davalı tarafın bu yöndeki temyiz itirazlarının yerinde değildir”.

Yargıtay kararının ikinci kısmı, cezai şartı hakkında ve üçüncü kısmı ise icra takibi hakkında kötüniyet tazminatı istenip istenemeyeceği hakkındadır. Bu kısımda bir taraftan TBK 182/son maddesinin de göz önünde bulundurmamak suretiyle cezai şart miktarının gözden geçirilmesini belirtmekte, diğer taraftan verdiği bu kararla kambiyo senetlerine dair temel ilkelerle çelişmektedir. Zira kambiyo hukukunun temel ilkelerinden biri de senedin kayıtsız ve şartsız belirli bir bedelin ödeneceğine dair taahhütte bulunulması gerektiğidir. Senette belirlenen bu bedel mahkemenin tartışmasına açık bir bedel değildir. Halbuki TBK m. 182/son hükmüne göre “*Hâkim, aşırı gördüğü ceza koşulunu kendiliğinden indirir*”. Dolayısıyla hakimin cezai şartın miktarına müdahalesi kambiyo senetlerine dair temel ilke ile çelişir. Bu kısımda sadece bu hususu belirtmekle yetineceğiz. Makalenin özü itibarıyla bu konuda fazlaca bir

tartışmaya girmeyeceğiz.

II. MAHKEMENİN GÖREVİNE DAİR HUKUKİ DÜZENLEME

A. TİCARİ DAVALARIN SINIFLANDIRILMASI

1. Mutlak Ticari Davalar

Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğmuş olmasına ve tarafların tacir olup olmadıklarına yani tarafların sıfatına bakılmaksızın bir takım davalar kanun tarafından “ticari dava” olarak kabul edilmişlerdir. Her halükarda ticari dava olarak kabul edilen bu davalar “mutlak ticari davalar” olarak adlandırılırlar⁷. Konu itibariyle ticari dâvalar da denilen bu kategoriye giren davalar, tarafların sıfatı ne olursa olsun, yani taraflardan biri veya her ikisi tacir sıfatını haiz olsun veya olmasın, mutlak surette ticari davadırlar. Bunlar, ticarî işler arasında "öz ticaret hayatına mahsus olup aynı bir ihtisas cephesi arz eden" meselelerden doğan davalardır⁸.

TTK'da 4'üncü madde 1-6 bentlerde sayılan davalarla, özel kanunlarda ticari dava oldukları açıkça belirtilen veya ticaret mahkemelerinde görülecekleri açıkça belirtilen davalar mutlak ticari davalardır. Bir diğer ifadeyle hangi davaların ticari dava olarak kabul edilecekleri TTK hükmü ile düzenlenmiştir.

2. Nispi Ticari Davalar

a. Genel Olarak

Bu davalar konuları itibariyle değil, taraflarının sıfatı itibariyle ticarî sayılan davalardır⁹. Mutlak ticari davaların aksine, bu tür davaların ticari dava sayılması için; iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan kaynaklanması ve davanın her iki tarafının da tacir olması¹⁰ gerekir. Bir diğer ifadeyle söz konusu davanın nispi ticari dava olabilmesi için bazı şartların birlikte mevcut olması gerekir. Ancak bazı şartlar birlikte varsa bu kategorideki davalara nispi ticari

⁷ ARKAN, Sabih, **Ticarî İşletme Hukuku**, 25. Basım, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2019, s. 107; BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, **Ticaret Hukuku Bilgisi**, 17. Basım, Dora Yayınları, Bursa 2020, s. 47; KARAHAN, Sami, **Ticarî İşletme Hukuku**, 27. Basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 80; KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı** 22. Basım, Yetkin yayınları, Ankara 2011, s. 176; PEKCANITEZ, Hakan /ATALAY, Oğuz/ ÖZEKES, Muhammet, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Medeni Usul Hukuku**, 12. Basım, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 134; Yargıtay HGK, T. 10.2.2016, E. 2014/17-2389, K. 2016/129 (Yayınlanmamıştır); KOÇYİĞİT, İlker/BULUR, Alper, **Ticarî Uyuşmazlıklarda Dava Şartı Arabuluculuk**, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı Yayını, Ankara 2019, s. 91, dn. 46, <https://adb.adalet.gov.tr/link/ticariuyusmazliklardadavasartiarabuluculuk.pdf>, Erişim tarihi:15.8.2021.

⁸ GÜRDOĞAN, Burhan, “Ticari Usul Hukuku”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 1956, S. 13, s. 173, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/634014>.

⁹ GÜRDOĞAN, s. 176.

¹⁰ ARKAN, s. 115; BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s. 49; KARAHAN, s. 81; PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s. 135.

dava denir. Bunun için evvela, söz konusu davanın hukuk davası olması gerekir. Taraflardan yalnız birinin ticari işletmesiyle ilgili olan; istisna, kira, ödünç ve satış gibi hukuki işlerden doğan davalar ticari dava sayılmaz. Buna karşılık her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili olan davalar nispi ticari dava sayılır. Ayrıca, diğer şartlar bulunsa bile, eğer dava bir ceza davası ise bu dava ticari dava olarak değerlendirilmeyecektir. Hukuki bir davanın, ticari bir dava olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki iki şartın bulunması gerekir:

b. Gerekli Şartlar

(a) Davanın Her İki Tarafı da Tacir Olmalıdır

Kanundaki ibarede her iki tarafın ticari işletmesinden bahsedilmektedir. Ticari işletme sahiplerine tacir denildiğinden, bir davanın ticari olabilmesi için her iki tarafın da tacir olması gerekir. TTK m. 19/11’ deki yayma kriteriyle Kanun’a göre, taraflardan yalnız biri için ticari iş niteliğinde olan sözleşmeler, kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, diğeri için de ticari iş sayılır. Ticarilik vasfının karşı tarafa da aksettirilmiş olması halinde, ortada her iki taraf için de ticari iş söz konusu olmasına rağmen, söz konusu ticari iş, ticari dava değildir. Burada ifade edilen işin ticari iş olması onu ticari dava yapmaz.

(b) Ayrıca Bu İşin Taraflarının Her İkisinin de İşin Ticari İşletmeleriyle İlgili Olması Gerekir

Her ticari iş, şartlarını taşııyorsa ticari dava sayılmaz. Taraflarının her ikisinin tacir olması ve (aralarındaki davanın) hukuk davası niteliğinde olması, bir hususu ticari dava konusu etmek için yeterli değildir. Ayrıca o hususun, tarafların her ikisinin de ticari işletmesiyle ilgili olması gerekir. Bu şartları taşıyan bir husustan doğan davalar nispi ticari dava sayılırlar. TTK. m. 4/1 (son cümle) gereğince, “bir ticari işletmeyi ilgilendiren havale, saklama (vedia) ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar ticari davadır”, bu nedenle, bir ticari işletmeyle ilgili olan bu davalar da ticari dava sayılmıştır. Bu durumlarda, davanın ticari niteliğinin kabul edilmesi için, davanın sadece bir ticari işletmeyle ilgili olması yeterli olup, her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması aranmaz. Ticari dava sayılma konusunda, bir davanın nispi ticari dava olması için gereken şartların varlığı hususu, sadece sözleşme ilişkisinden doğan davalara özgü değildir.

B. TİCARET KANUNU'NDA DÜZENLENEN MUTLAK TİCARİ DAVALAR

1. TTK'da Düzenlenen Hususlardan Kaynaklanan Davalar

Öz ticaret hayatına ilişkin olup ayrı bir ihtisas gerektirmeleri nedeniyle¹¹ ticari olarak kabul edilmiş olan bu gruptaki yani kaynağını TTK’dan alan mutlak ticari davaların ticaret mahkemelerinde görülmesi gerekir. Örneğin cari hesap

¹¹ ARKAN, s. 108.

sözleşmesinin uygulanmasından kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 89-101), ticari defterlerin zıyayı halinde belge verilmesi (TTK m. 82/2), ticaret şirketlerine ilişkin uyuşmazlıklardan kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 124 vd.), anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu konusunda açılacak davalar (TTK m. 553), anonim şirkete kayyım atanması davası (TTK m. 126), limited şirket ortaklarından birinin ölümü üzerine, bu ortağın ortaklık hissesinin (miras yolu ile) mirasçılara devir ve intikali davası (TTK m. 596), kambiyo senetlerinden kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 670 vd.), zayı nedeniyle bononun iptali davası (TTK m. 757), taşıma işlerinden kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 850, 930), deniz ticaret hukukundan kaynaklanan hukuk davaları (TTK md 931 vd.) ve sigorta hukukundan kaynaklanan hukuk davaları (TTK m. 1401 vd.)¹² gibi.

2. Türk Borçlar Kanunu'ndan Doğan Bazı Davalar

“Türk Borçlar Kanunu (TBK)”da bir takım davalar mutlak ticari dava olarak kabul edilmiştir. Rekabet Yasağına İlişkin TBK 444-447'inci maddelerden kaynaklanan davalar bunlardan biridir. Hizmet sözleşmesi dolayısıyla rekabet yasağına ilişkin TBK 444-447'inci¹³ maddelerden kaynaklanan davalar ticari dava sayılmıştır.

Doktrinde bir görüşe göre, TTK'nın bu hükmü isabetli değildir. Bir berber çırağı ile yapılan hizmet sözleşmesinde yer alan rekabet yasağının ihlali, öz ticaret hayatına ilişkin değildir ve çözümü de ayrı bir uzmanlık gerektirmez¹⁴.

Diğer bir görüşe göre rekabet yasağından kaynaklanan davalarda ikili bir ayırım yapmak gerekecektir. İlk olarak rekabet yasağından doğan bir dava ticari bir işletmeyi ilgilendirmiyorsa, bu davayı ticari dava saymak güç olacaktır. Çünkü her hizmet sözleşmesinin mutlaka ticari bir işletmeyi ilgilendireceğini kabul etmek güçtür. Örneğin; esnaf seviyesindeki bir terzi ile çırağı arasında doğan davanın da ticari dava sayılması anlamsızdır. Çünkü bu tür sözleşmelerden kaynaklanan davaların ayrı bir uzmanlığı veya "öz ticaret hayatına" ilişkin olduğu söylenemeyecektir. Fakat rekabet yasağından kaynaklanan bir dava bir ticari işletmeyi ilgilendiriyorsa, bu sefer bu davayı ticari dava olarak saymak mümkündür¹⁵.

Uygulamada, alelade, sıradan yani herkesin yapabileceği türden işler için yapılan hizmet sözleşmelerine zaten rekabet yasağı maddesi konulmamaktadır. Konulsa bile ihtilafın hizmet sözleşmesinden kaynaklandığı gözetilerek bu tür davaların iş mahkemelerinde görülmesi gerekir. Zaten genellikle yönetici veya üst düzey

¹² Bu davalarla ilgili Yargıtay kararları için bkz. BÖRÜ, Levent/KOÇYİĞİT, İlker, **Ticari Dava**, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, 43. vd.

¹³ “Ve” bağlacı rekabet yasağını düzenleyen maddeler dikkate alınarak “ilâ” şeklinde anlaşılmalıdır. ARKAN, s. 109, dn. 1; GÜRDOĞAN, s. 174, dn. 10.

¹⁴ ARKAN, s. 109.

¹⁵ BOZKURT, Salim, **Ticari Davalar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Konya 2015, s. 28.

işlerde çalışan ya da özgün işler yapan rekabet yasağına aykırı davranması halinde ve nedeniyle şirketi zarara uğratma tehlikesi bulunan kişilerin hizmet sözleşmelerine rekabet yasağı maddesi konulmaktadır. Bu anlamda bu tür davalar ihtisası gerektirdiği için ticari dava olarak kabulü yerindedir ve TTK'daki düzenlemenin amaca hizmet ettiği söylenebilir.

III. REKABET YASAĞINA BAKACAK MAHKEMENİN TESPİTİ

A. GENEL OLARAK

Rekabet yasağına dair davanın mutlak bir ticari dava ettiğini tespit ettikten sonra bu davada görevli mahkemenin neresi olması gerektiğinin belirlenmesi gerekir. Doktrine göre 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 5'inci maddesine göre iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarından kaynaklanan davalarda görevli mahkemeler iş mahkemeleridir. Dolayısıyla aynı konuya ilişkin birbiriyle çelişen iki ayrı düzenleme bulunmaktadır. Böyle bir durumda iş mahkemeleri, asliye ticaret mahkemelerine göre iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda ihtisas mahkemesi olup, iş mahkemelerinin görevli olduğu kabul edilmelidir¹⁶.

Yargıtay ise aksi görüşte kararlar vermiş ve iş sözleşmesi devam ederken rekabet yasağına aykırılık iddiası ile açılan davaların iş mahkemelerinde, iş sözleşmesi sona erdikten sonra rekabet yasağına aykırılık iddiası ile açılan davaların ise mutlak ticari dava olarak ticaret mahkemelerinde görülmesi gerektiği yönünde karar vermiştir¹⁷. Yukarıda belirtilen gerekçe ile bu kez yerleşik içtihattan dönülmüş ve görevli mahkemenin iş mahkemeleri olması gerektiğine karar verilmiştir.

B. TİCARİ DAVALAR

1. Genel Olarak

Dava, bir başkası (davalı) tarafından subjektif hakkı ihlal edilen veya tehlikeye sokulan veya kendisinden haksız bir talepte bulunulan (takipten önce açılan menfi tespit davalarını da kapsamı açısından, bulunulması tehlikesine maruz bulunan, da eklenebilir) kimsenin (davacının), mahkemeden hukuki koruma talep etmesidir. Buna göre ticari dava, bir başkası tarafından ihlal edilen veya tehlikeye sokulan hakkın ticari bir hak olması ya da haksız talebe (veya talep tehlikesine) maruz konunun ticari olması durumunda ticari davadan söz edilir¹⁸.

¹⁶ KOÇYİĞİT/BULUR, s. 99.

¹⁷ Yarg. 11. HD, T. 24.10.2016, E. 2016/11487 ve K. 2016/8359 sayılı kararı (Yayımlanmamıştır). KOÇYİĞİT/BULUR, s. 99, dn. 59.

¹⁸ DELİDUMAN, Seyithan/ORUÇ, Yakup, "Ticari Davalar", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, y. 2012, C. 18, S. 2 (Özel Sayı), s. 100, <http://dosya.marmara.edu.tr/huk/fak/C3%BCLtedergisi/2012C.18.S.2/2.oturum.pdf>, Erişim tarihi: 27.08.2021.

Ticari hayat; sürat, güvenlik ve esneklik gerektirir. Bu nedenle ticari uyuşmazlıkların çözümü ayrı bir uzmanlık gerektirir¹⁹. Ancak ticaret mahkemeleri, kuruluş itibarıyla de hukuk mahkemelerinden farklı değildir. Hakimleri hukuk hakimleriyle aynı vasıfta olup aynı şartlarla tayin edilirler²⁰.

Almanya ve Fransa gibi bazı ülkelerde, ticari davaların sadece meslekten hukukçu hâkimler tarafından değil, yerine göre tacirler arasından seçilen kişilerin de görev yaptığı mahkemeler eliyle çözümlendiği görülmektedir²¹. Bunun için öncelikle açılan davanın ticari olarak nitelendirilmesi gerekir. Uyuşmazlığın ticari olarak nitelendirilmesi aynı zamanda davanın daha sağlıklı yürütülmesi açısından önem taşır. Bir davanın ticari dava sayılmasına bağlanan en önemli sonuç ise, o davanın ticaret mahkemesinde görülmesi ve buna bağlı olarak özel birtakım usul kurallarına tabi olmasıdır²².

2. Ticari Davalarda Görevli Mahkeme

Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir. Bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görevi içinde bulunan ve 4'üncü madde hükmünce mutlak ya da nispi ticari sayılan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile özel hükümler uyarınca ticaret mahkemesinde görülecek diğer işlere asliye ticaret mahkemesinde bakılır. Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nca²³, asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçı münhasıran bu Kanundan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine²⁴ ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendirilebilir²⁵.

¹⁹ Türk hukukunda ticari mahkemelerin tarihi gelişimi için bkz. ARKAN, s. 105 vd. KARAHAN, s. 69; Ticaret mahkemelerinin dünyadaki ve Türkiye'deki tarihsel gelişimi için bkz. BOZKURT, s. 3-10.

²⁰ GÜRDOĞAN, s. 181.

²¹ ARKAN, s. 105, dn. 2; Türk Hukukunda hâkimlerin nitelikleri hakkında bkz. BOZKURT, s. 15.

²² ARKAN, s. 105.

²³ 6087 Sayılı "Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu" 18.12.2010 T. ve 27789 S. RG'de yayımlanmıştır. Kanunun adı 2.7.2018 T. ve 703 S. KHK'nin 208 inci maddesiyle "Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu" şeklinde değiştirilmiştir.

²⁴ Y. 20. HD, T. 23.6.2016, E. 2016/5316 ve K. 2016/7481 karar sayılı kararı: İstanbul 17. Asliye Ticaret Mahkemesi (Denizcilik İhtisas Mahkemesi sıfatıyla), davada gemi tamir sözleşmesine aykırılık iddiasına dayalı olarak ortaya çıkan zararların tahsilinin talep edildiği, uyuşmazlığın BK'nın 470 vd. maddelerinde düzenlenen eser sözleşmesine dair hükümler ile borçların gereği gibi ifa edilmemesinin sonuçlarını düzenleyen BK'nın 112 ve 113. maddelerinde yer alan genel hükümlere göre çözümlenmesi gerektiği, taraflar tacir olup uyuşmazlık konusunun, her iki yanın ticari işletmesi ile ilgili olması sebebiyle davanın TTK'nın 4 ve 5. maddelerine göre mutlak ticari dava niteliğinde olduğu, bu sebeple görevli mahkemenin deniz ticareti ve deniz sigortalarından kaynaklanan davalar dışındaki hukuk davalarına bakmakla görevli ticaret mahkemesi olduğu ve İstanbul Anadolu Ticaret Mahkemesi'nin görevli bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun, görev hususunu düzenleyen 5. maddesinin ikinci

fıkrasında “Bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görevi içinde bulunan ve 4. madde hükmünce ticari sayılan davalarla özel hükümler uyarınca ticaret mahkemesinde görülecek diğer işlere asliye ticaret mahkemesinde bakılır. Bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca, asliye ticaret mahkemelerinden biri veya birkaçı münhasıran bu Kanundan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortalarına dair hukuk davalarına bakmakla görevlendirilebilir.” hükmü getirilmiştir. HSYK’nın 20.7.2004 gün 370 Sayılı kararı ile İstanbul İlinde Denizcilik İhtisas Mahkemesi kurulup, faaliyete geçtiği anlaşılmaktadır. HSYK’nın 24.3.2005 gün 188 Sayılı kararında Denizcilik İhtisas Mahkemesi kurulmayan yerlerde, ticaret mahkemesi bulunması halinde bu mahkemenin, ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde 1 numaralı asliye hukuk mahkemesinin görevli olacağı hususu karar altına alınmıştır. Deniz alacağı hususunda, 6102 Sayılı TTK’nın 1352/1. maddesinde “Deniz alacağı; aşağıda sayılan hususların birinden veya birkaçından doğan istem anlamına gelir: ve aynı maddenin 1-m bendinde “Geminin yapımı, yeniden yapımı, onarımı, donatılması ya da geminin niteliğinde değişiklik yapılması.” hükümleri mevcuttur. Somut olayda; davacı vekilinin, davalı tarafından, taraflar arasındaki anlaşma uyarınca davacıya ait geminin onarımının yapıldığı, ancak davalı tarafından gemiye monte edilen şaft sızdırmazlık salmastrasının sızıntı yaptığı, davacı tarafın bu ayıplı ifadan dolayı birbirini takip eden zararlarının oluştuğu, bu sebeple davacıya yönelik hizmetindeki ağır kusuru sebebiyle uğranılan zararların tazminine yönelik dava açtığı, taraflar arasındaki uyumsuzluğun yukarıda anılan madde uyarınca deniz alacağına dair olduğu ve denizcilik ihtisas mahkemesinin görev alanına girdiği anlaşıldığından, davanın denizcilik ihtisas mahkemesinde görülüp, sonuçlandırılması gerekmektedir. Y. 15. HD, T. 18.5.2017, E. 2016/2840 ve K. 2017/2126 sayılı kararı: Denizcilik İhtisas Mahkemeleri’nin davaya bakabilmesi için davanın deniz ticaretinden kaynaklanması gerekli ve zorunlu olup, somut olayda ihtilâf davalıya ait geminin boyanması ve verniklenmesi sebebiyle ödenmeyen iş bedeline ilişkindir. Bu haliyle taraflar arasındaki ihtilâf Türk Borçlar Kanunu’nun 470. vd. maddelerinde düzenlenen eser sözleşmesinden kaynaklanmaktadır (Emsal 15. HD 2015/3948 E. 2015/4790 K 5.10.2015 T;15. H.D.2014/6962E. 2015/5607K. 9.11.2015 T.). Davada Asliye Ticaret Mahkemesi’nin görevli olması sebebiyle mahkemece ...’de ayrı bir ticaret mahkemesi bulunmadığından ara kararı ile “ticaret mahkemesi sıfatıyla” esasının incelenmesi yerine, esas hakkında görevsizlik kararı verilmesi doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir. www.kazanci.com.tr, Erişim tarihi: 23.04.2020. İstanbul Bölge Adliye Mah., 14. HD, T. 20.2.2020, E. 2018/1720 ve K. 2020/190 sayılı kararı: “6102 Sayılı TTK’nın 5/2. maddesiyle, bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Kurulu’na, Asliye Ticaret Mahkeme’lerinden biri veya birkaçı münhasıran bu Kanun’dan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortalarına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendirilebileceği hükme bağlanmıştır. HSK tarafından, bu tür davalara bakmak üzere, İstanbul 17. Asliye Ticaret Mahkemesi görevlendirilmiş olup bu mahkeme ile İstanbul il sınırları içindeki diğer Asliye Ticaret Mahkeme’leri arasındaki ilişki görev ilişkisidir. Mahkemenin görevli olması HMK’nın 114/1.c maddesi uyarınca dava şartı olup aynı Kanun’un 115/1. maddesi uyarınca, mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını davanın her aşamasında kendiliğinden gözetir.” www.kazanci.com.tr, Erişim tarihi: 18.8.2021.

²⁵ Türk Ticaret Kanunu bu hükmüyle, özel mahkeme olan denizcilik ihtisas mahkemelerini kaldırmış bulunmaktadır. PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet, **Medeni Usul Hukuku**, B. 8, Onikilevha Yayınevi, İstanbul 2020. s. 42; 6762 sayılı Kanunun 4’üncü maddesine, 28.4.2004 tarihli ve 25446 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5136 sayılı Kanunla üçüncü bir fıkra eklenmiştir. Bu hüküm uyarınca, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü ile Adalet Bakanlığınca, 6762 sayılı Kanunun Dördüncü Kitabında yer alan deniz ticaretine ilişkin ihtilâflara bakmak ve asliye derecesinde olmak üzere denizcilik ihtisas mahkemeleri kurulur. Anılan mahkemelerin yargı çevresi Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenir. Bu hüküm birçok yönden hatalı idi. İlk olarak, anılan hüküm bir mahkeme ile ilgili olduğu halde, ticarî davalara ilişkin 4’üncü maddeye

Asliye ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi ve diğer hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki görev ilişkisi olup, bu durumda göreve ilişkin usul hükümleri uygulanır. Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresindeki bir ticari davada görev kuralına dayanılmamış olması, görevsizlik kararı verilmesini gerektirmez; asliye hukuk mahkemesi, davaya devam eder.

Ticari davalarda da deliller ile bunların sunulması 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine tabidir.

C. İŞ DAVALARINDA GÖREVLİ MAHKEME

İş mahkemeleri özel görevli (ihtisas) mahkemelerden olup, genel mahkemeler asıl olarak asliye hukuk mahkemesi ve sayılan haller için sulh hukuk mahkemeleridir (HMK m. 4). İş mahkemesi ile diğer özel görevli mahkemeler ve genel mahkemeler arasında görev ilişkisi bulunmaktadır²⁶.

İş Mahkemeleri Kanunu (İMK)²⁷ iş mahkemelerinin kuruluş, görev, yetki ve yargılama usulünü düzenlemek amacıyla çıkarılmıştır. İMK'nın 5'inci maddesine göre İş Mahkemeleri; 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22.50/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya

eklenmişti. İkincisi, söz konusu mahkemelerin "asliye derecesinde" olacakları belirtilerek, ticaret mahkemesi olduklarının belirtilmesinden kaçınılmış, hatta bilinçli ifadeyle bu mahkemelerin ticaret mahkemesi olmayacakları vurgulanmıştı. Denizcilik ihtisas mahkemesine verilen bu konum 6762 sayılı Kanuna ve Tasarıya aykırıdır. Çünkü, anılan ihtisas mahkemesi, 6762 sayılı Kanunun Dördüncü Kitabında yer alan deniz ticaretine ilişkin ihtilaflara, yani 6762 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin, birinci fıkrasının (1) numaralı bendine göre mutlak ticarî davalara bakacaktır. 6762 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ticarî davaları bir yerde ticaret mahkemesi varsa- ticaret mahkemesi görür. Oysa, yeni düzenleme ile mutlak ticarî davaya ticaret mahkemesinin bakamaması gibi 6762 sayılı Kanuna aykırı bir durum çıkmıştır. 6762 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendi ile 5 inci maddesinin ikinci fıkrası hükümleri değiştirilmeden 6762 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrası hükmü korunamaz. Nihayet bu düzenleme, 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 5235 sayılı Kanuna da açıkça aykırıdır. Bu değerlendirmelerle 6762 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının amacına uygun olarak, Tasarı, bir yerde ticaret davalarına bakan birden çok asliye ticaret mahkemesi varsa, bunlardan birinin veya birkaçının Tasarıdan ve diğer kanunlardan doğan deniz ticaretine ve deniz sigortasına ilişkin hukuk davalarına bakmakla görevlendirileceklerini hükme bağlamıştır. Böyle bir görevlendirme yapılmışsa, o mahkeme veya mahkemeler başka hiçbir ticarî davaya bakmayacak, münhasıran deniz ticareti ve deniz sigortası ile ilgili davaları görecektir. 6762 sayılı Kanunun aksine, "Dördüncü Kitap" yerine "bu Kanundan ve diğer kanunlardan doğan" denilerek söz konusu mahkemenin bakacağı işler alanı amaca uygun olarak genişletilmiştir. Nitekim Limanlar Kanunu, Çevre Kanunu gibi çok sayıda başka kanunda da deniz ticaretine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır; bu hükümlerden doğan davalara da aynı mahkemelere bakılması mahkemenin gerçek anlamda uzmanlaşmasını sağlayacağı gibi, tek bir olaydan doğan çeşitli uyumsuzlukların (örneğin çatma, deniz kirliliği, enkaz kaldırma, sigorta) farklı mahkemelerde görülmesi gibi amaca aykırı bir sonucu da önlemiş olacaktır. Adalet Komisyonu raporu,

<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c044/b083/tbmm230440830660.pdf>, s. 572, Erişim tarihi: 19.08.2021.

²⁶ MUTLAY/IŞIK, s. 568.

²⁷ 7036 sayılı ve 12.10.2017 tarihli Kanun 25.10.2017 T. ve 30221 S. RG'de yayımlanmıştır.

11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına; idari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara ve diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara ilişkin dava ve işlere bakar.

D. FİKRİ MÜLKİYET HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN DAVALAR

1. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundan Kaynaklanan Davalar

“Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)”²⁸ ile düzenlenen ilişkilerden doğan dava ve işler ile bu FSEK’den kaynaklanan ceza davalarında görevli mahkeme, Sınai Mülkiyet Kanunu’nun 156/1 maddesinde belirtilen, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi ile fikri ve sınai haklar ceza mahkemesidir.

Her ne kadar, fikrî mülkiyet hukukuna ilişkin mevzuattan kaynaklanan ve para ve tazminat alacağını konu alan davaların, FSEK’nın 76’ncı maddesi uyarınca fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesinde açılması gerekse de TTK’nın 4/1(d) maddesine göre bu davalar da ticari dava olarak düzenlenmiştir.

2. Sınai Mülkiyet Kanunundan Doğan Davalar

Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK)’²⁹ amacı, marka, coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ile geleneksel ürün adlarına ilişkin hakların korunması ve bu suretle teknolojik, ekonomik ve sosyal ilerlemenin gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktır. SMK m. 156 uyarınca, SMK’da öngörülen davalarda görevli mahkeme, fikri ve sınai haklar hukuk mahkemesi ile fikri ve sınai haklar ceza mahkemesidir. Aynı bir fikrî ve sınaî haklar hukuk mahkemesinin bulunmadığı yerlerde bu davalara, asliye hukuk mahkemesince, fikrî ve sınaî haklar hukuk mahkemesi sıfatıyla bakılacaktır. Bu konudaki davaların, fikri ve sınai haklara ilişkin ihtisas mahkemelerinde görülmesi, davaların ticari sayılmasına engel değildir.

IV. YARGITAY 9. HD KARARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yargıtay 9. HD, T. 01.06.2021, E. 2021/3076 ve K. 2021/9789 sayılı kararında işveren ile işçi arasında rekabet yasağına ilişkin düzenlenmiş olan sözleşme maddesi uyarınca tarafların talep edebilecekleri cezai şart ve tazminata ilişkin davaların iş mahkemelerinde görülmesi gerektiğine hükmetmiştir.

²⁸ 05.12.1951 tarihli 5846 sayılı Kanun 13.12.1951 T. ve 7981 sayılı RG’de yayımlanmıştır.

²⁹ 22.12.2016 tarihli ve 6769 sayılı Kanun 10.01.2017 T. ve 29944 S. RG’de yayımlanmıştır.

Yargıtay'ın verdiği bu karara amaç ve olması gereken hukuk yönünden bakıldığında biz de katılıyoruz. Bizce de iş sözleşmesinden kaynaklanan rekabet yasağına dair davaların Asliye Ticaret Mahkemelerinde değil yetkili İş Mahkemeleri önünde görülmesi gerekir. Ancak yukarıda açıklanan hukuki düzenleme açısından bakıldığında bu kararın zorlama bir karar olduğu ve mevcut hukuki düzenleme açısından kararın gerekçesine katılmanın mümkün olmadığını söyleyebiliriz.

Öncelikle “fıkrî mülkiyet hukukuna dair mevzuattan” kaynaklanan davaların TTK m. 4/1(d) maddesi ile ticari dava olarak kabul edilmiştir. Ancak mutlak ya da nispi ticari bir davanın asliye ticaret mahkemesi yerine başka bir kanunla görevlendirilen diğer mahkemede bakılacak olması bu davaların türünün ticari dava sayılmasına engel değildir.

İkincisi rekabet yasağı sözleşmesi, iş sözleşmesi sona erdikten sonra hüküm ve sonuç doğurduğundan, uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarih itibariyle tarafların birbirlerine karşı işçi ve işveren sıfatına sahip olmasından bahsedilemeyeceği gibi, uyuşmazlığın kaynağı da iş ilişkisi değil, rekabet yasağı sözleşmesidir³⁰.

Son olarak iş mahkemelerinin görevi İMK'da “...4857 sayılı ***İş Kanununa veya 11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıkları ...***” olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla İK ile düzenlenen her türlü ihtilaf iş mahkemelerinin görevi içindedir. Bu nedenle İK ile düzenlenmeyen bir husus, başka bir kanun hükmü ile iş mahkemelerinin görev alanı içinde sayılmadığı sürece, iş mahkemelerinin görev alanına girmeyecektir. Bu bakımdan da, rekabet yasağı İK ile değil, TBK'nın 444 ve 447'nci maddelerinde düzenlenmiştir. Ayrıca başka bir kanun ile de iş mahkemelerinin görev alanında olduğu belirtilmemiştir. Bu nedenle de TTK 4/1(c) maddesinin açık hükmüne rağmen iş mahkemeleri görevli sayılmayacaktır.

SONUÇ

Yukarıda açıklanan hukuki düzenlemeye karşısında Yargıtay'ın gerekçesine katılmak mümkün değildir. Dolayısıyla rekabet yasağına dair davalarda görevli mahkeme iş mahkemeleri değil, eskiden olduğu gibi asliye ticaret mahkemeleridir.

Yargıtay'ın gerekçesine katılmamakla birlikte işlevsel olarak ve amaç yönünden bu tür davaların asliye ticaret mahkemelerinde değil, iş mahkemelerinde görülmesi fikrine biz de katılmaktayız. Ama bunun için iş sözleşmesinden sonra

³⁰ Kanun koyucunun benimsediği bu bakış açısı doğrultusunda ifade edelim ki, rekabet yasağına ilişkin uyuşmazlıklar ticaret mahkemelerinde görülmelidir. Görev kurallarının kıyas ve yorum yoluyla genişletilememesi ya da değiştirilememesi ilkesi doğrultusunda Yargıtay'ın yaklaşımı kanaatimizce isabetlidir. MUTLAY/IŞIK, s. 586-587.

rekabet yasağı nedeniyle tazminat istemine dair davaların TTK'dan tamamen çıkarılması ve bu tür ihtilafları da kapsayacak şekilde bir düzenleme içeren değişiklik yapılması gerekir. Ayrıca mevcut davaların da istisna tutulması gerekir. Bunun dışında Yargıtay hükmü ile bir değişiklik yapılması tartışmaya açık, bağlayıcı olmayan ve zorlama bir hüküm olacaktır.

Son olarak iş mahkemelerinin görevlendirilmesine dair kanuni bir düzenleme yapılması halinde rekabet yasağına dair davaların için iş mahkemeleri içinde bir ihtisas mahkemesi öngörülmesi faydalı olacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA

ARKAN, Sabih, **Ticarî İşletme Hukuku**, 25. Basım, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2019.

MUTLAY, Faruk Barış/IŞIK, Melih, “7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu Uyarınca Görev”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 68 (3) 2019: 565-634, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/896146>, Erişim tarihi: 15.08.2021.

BİLGİLİ, Fatih/DEMİRKAPI, Ertan, **Ticaret Hukuku Bilgisi**, 17. Basım, Dora Yayınları, Bursa 2020.

BOZKURT, Salim, **Ticari Davalar**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Konya 2015.

BÖRÜ, Levent/KOÇYİĞİT, İlker, **Ticari Dava**, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.

DELİDUMAN, Seyithan/ORUÇ, Yakup, “Ticari Davalar”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, y. 2012, C. 18, S. 2 (Özel Sayı), s. 99-108, <http://dosya.marmara.edu.tr/huk/fak%C3%BCltergisi/2012C.18.S.2/2.oturum.pdf>, Erişim tarihi: 27.08.2021.

GÜRDOĞAN, Burhan, “Ticari Usul Hukuku”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 1956, S. 13, s. 172-193, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/634014>.

KARAHAN, Sami, **Ticari İşletme Hukuku**, 27. Basım, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.

KURU, Baki, **Hukuk Muhakemeleri Usulü**, C. I, B. 6, Demir-Demir Yayınları, İstanbul 2001.

KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı** 22. Basım, Yetkin yayınları, Ankara 2011.

KOÇYİĞİT, İlker/BULUR, Alper, **Ticari Uyuşmazlıklarda Dava Şartı Arabuluculuk**, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı Yayını, Ankara 2019, <https://adb.adalet.gov.tr/link/ticariuyusmazliklardadavasartiarabuluculuk.pdf>, Erişim tarihi: 15.8.2021.

MUTLAY, Faruk Barış/IŞIK, Melih, “7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu Uyarınca Görev”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2019, S. 68 (3), s. s. 565-634, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/896146>, Erişim tarihi: 15.08.2021.

PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet, **Medeni Usul Hukuku**, B. 8, Onikilevha Yayınevi, İstanbul 2020.

PEKCANITEZ, Hakan/KORKMAZ TAŞ Hülya/ÖZEKES Muhammet/AKKAN, Mine, **Medeni Usul Hukuku**, C. I, B. 15, Onikilevha Yayınevi, İstanbul 2017.

PEKCANITEZ, Hakan /ATALAY, Oğuz/ ÖZEKES, Muhammet, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Medeni Usul Hukuku**, 12. Basım, Yetkin Yayınları, Ankara 2011.

TANRIVER, Süha, **Medeni Usul Hukuku**, C. I, 2. Basım, Yetkin Yayınları, Ankara 2021.

ÜSTÜNDAĞ, Saim, **Medeni Yargılama Hukuku**, 7. Basım, Beta Yayınları, İstanbul 2000.

YILMAZ, Ejder, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi**, 4. Basım, Yetkin Yayınları, Ankara 2021.